

100 de ani. Marșul spre Marea Unire (1916-1919)

Un zbor istoric, un pilot uitat

Se întâmplă uneori ca oamenii care au jucat un rol pe scena istoriei, care și-au pus viață în pericol pentru a contribui la realizarea unei aspirații naționale să fie repede uitați de semenii lor. Sacrificiul lor, curajul - pe care alții nu l-au avut - sunt ignorate. Își sfârșesc viața ca niște anonimi, fără a se bucura de răsplata pe care o meritau - și pe care de multe ori nici nu o mai cer -, fără ca manualele de istorie să le rețină numele.

Un astfel de caz este și cel al locotenentului aviator Vasile Niculescu. La 10/23 noiembrie 1918, împreună cu căpitanul Victor Precup (Magazin istoric, nr. 12/1992), a zburat de la Bacău la Blaj, pentru a transporta documente de mare importanță în vederea convocării Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia (Magazin istoric, nr. 12/1998). Zborul s-a făcut cu un avion cu carlinga deschisă, în prag de iarnă, peste munți, cu instrumente de navigație rudimentare și fără nici un fel de dirijare de la sol. Dar să vedem care a fost destinul aviatorului Vasile Niculescu. S-a născut la 21 noiembrie 1891, în Fălticeni. Părinții au insistat să urmeze cursurile Seminarului Teologic. Visul lui însă era să zboare. Și până la urmă, l-a realizat. La 24 ianuarie 1915 s-a înrolat în armată și a urmat cursurile Școlii de pilotaj de la Băneasa (Magazin istoric, nr. 10/2001). „M-a fascinat zborul de mic copil și am văzut pentru prima oară avioanele la manevrele militare din toamna anului 1911, care se desfășurau în zona noastră - își amintea el mai târziu. În școala de pilotaj l-am avut conducător pe George Valentin Bibescu - un adevărat prinț al zborului.”

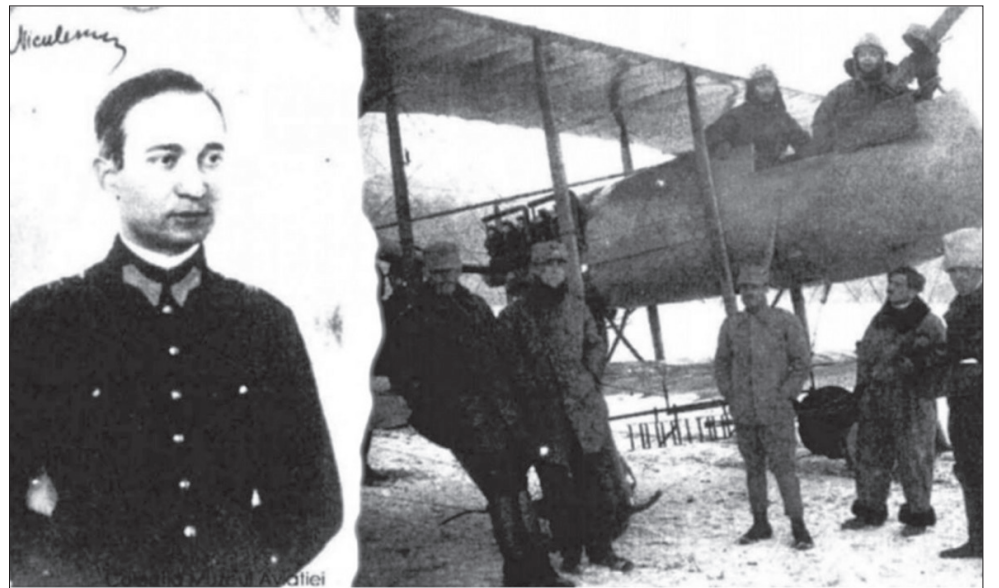
Zbor la -40 C

A obținut brevetul de pilot militar cu nr. 61, la 15 august 1915. Prin ordinul ministrului de Război, la 10 iulie 1916, a fost avansat plutonier și repartizat la Corpul de Aviație. După intrarea României în război, tânărul sublocotenent (fusese avansat la 1 octombrie 1916) a funcționat o vreme ca instructor în cadrul școlii de pilotaj de la Bârlad. A fost mutat, la cerere, pe front, la Escadrila de recunoaștere și bombardament ușor F4. În ziua de 7 iulie 1917, se află într-o misiune de recunoaștere aeriană deasupra liniei frontului. Avionul a fost prins în tirul artileriei germane și mai multe schije au lovit aripile aparatului. A apărut și un avion german, care a deschis focul. Coechipierul lui Vasile Niculescu, plutonierul Constantin Părvulescu, a ripostat, obligând aparatul inamic să se retragă. În registrul de zboruri al Escadrilei F4 sunt consemnate multe asemenea acțiuni pline de curaj. La începutul anului 1918, s-a deplasat cu unitatea în Basarabia și a executat misiuni împotriva

trupelor bolșevice, care intraseră acolo. A făcut zboruri de recunoaștere pe Nistru, a bombardat pozițiile inamice de la Moghilev. Cea mai importantă misiune pe care a executat-o rămâne zborul la Blaj. Din cauza iernii aspre și a zăpezii abundente, legăturile dintre Consiliul Național Român Central și Guvernul României de la Iași nu se puteau menține decât pe calea aerului. Pentru a transporta de urgență documente deosebit de importante la Blaj, Marele Cartier General român a ordonat trimiterea unui avion. Un număr important de aviatori s-au oferit să îndeplinească această misiune. A fost ales locotenentul Vasile Niculescu, întrucât cunoștea traseul de zbor. În campania din vara anului 1917 trecuse cu avionul Carpații și lansase manifeste în Transilvania. Farman-ul 40 nr. 3 240 a trecut munții la 2.600 m, echipajul având fețele protejate cu un strat gros de parafină, pentru a rezista la o temperatură de -40 C. Carlinga era deschisă, iar cei doi ofițeri nu dispuneau nici de parașute și nici de armament. La bord se afla un sac cu manifeste și o geantă militară sigilată. Manifestele urma să fie lansate din avion deasupra Blajului și a altor așezări transilvănene. Geanta sigilată conținea trei documente extrem de importante (printre care și scrisoarea primului ministru Ion I.C. Brătianu către Consiliul Național Român Central).

O datorie

Zborul s-a desfășurat în condiții normale și echipajul Niculescu-Precup a aterizat în apropierea Câmpiei Libertății din Blaj. Avionul românesc a fost înconjurat de numeroși oameni veniți în fugă să-i primească pe cei doi zburători. Iată relatarea elevului sergent Eugen Rades, unul din cei care au asigurat paza avionului pilotat de locotenentul Vasile Niculescu: „...În întâmpinarea celor doi aviatori au sosit dr. Victor Macovei și Gavrilă Precup de la Mitropolie, care prin cuvinte întrerupte de emoția și de strigătele Să trăiască! ale mulțimii, aceștia i-au asigurat pe oaspeți că sunt la adăpost... Între timp, sosește și dl. căpitan Virgil Pop și la întrebarea locotenentului pilot Vasile Niculescu cum rămâne cu avionul, dl. căpitan Pop îi spune că va asigura paza avionului punând o gardă puternică întărită cu o mitralieră, iar echipajul să meargă la Palatul Mitropolitan. Căpitanul Virgil Pop a desemnat opt soldați din Garda Națională, care, împreună cu sergentul Sandu, au venit cu mitraliera pentru paza avionului. Căpitanul Virgil Pop ne-a atras atenția să nu lăsăm pe nimeni să se apropie de avion și a dat ordin să ni se aducă de mâncare și lemne pentru foc, deoarece stăteam în frig, în aer liber, pe un ger cumplit de -30 C. Ni s-au trimis de la Mitropolie lemne, mâncare și zece litri de vin. După ce am curățat locul de zăpadă din

jurul avionului, am făcut focul și garda se schimba din oră în oră.”

La ora 18.00 s-a ținut ședința festivă în localul Patria. Dr. Vasile Suci, președintele Consiliului Național Român din Blaj a informat participanții despre zborul locotenentului Vasile Niculescu și despre conținutul documentelor transportate pe calea aerului. S-a comunicat faptul că echipajul Niculescu-Precup se va întoarce la Bacău pentru a transmite hotărârea românilor transilvăneni de a se uni cu Țara, fără nicio rezervă.

A doua zi, la plecare, echipajul a fost înconjurat de sute de oameni care și-au pus iscălitura pe pânza avionului. Era mesajul românilor din Blaj, către Guvernul român din Iași, prin care aceștia își puneau semnătura pe actul Marii Uniri. Generalul aviator Andrei Popovici, fostul comandant al Grupului 2 Aeronautic Tecuci, unitate în care a luptat în războiul întregirii naționale Vasile Niculescu, îi scria eroului în decembrie 1961: „Nu este prilej de sărbătoare creștinească și națională care să nu trezească în mine amintirea zborului Domniei tale la Blaj, atunci, la începutul iernii, în anul 1918. Zborul acesta rămâne înscris în istoria și în analele întregirii neamului românesc. Camarazii tăi zburători te-au așezat pe cel mai înalt punct al unei întreprinderi zburătorești din războiul cel mare și sfânt. S-a văzut nedreptatea pe care conducătorii țării din acele vremuri au avut-o față de dumneavoastră de a nu vă acorda cinstea cuvenită pentru acel zbor istoric. Nu știu de ce, dar parcă tot n-am pierdut nădejdea că voi asista la preamărirea și la actul de dreptate ce vi se cuvine...”

Anonimul ceasornicar

Pentru fapta sa, era firesc ca locotenentul Vasile Niculescu să fie decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul” clasa a III-a. Dar n-a fost așa. Aviatorul Vasile Niculescu a continuat să-și îndeplinească misiunile primite. În ziua de 23 iunie 1919, în timpul unei recunoașteri executate în Transnistria, din cauza unei defecțiuni tehnice, avionul sau a aterizat în liniile bolșevice. Locotenentul a stat în captivitate, la Odessa, timp de o lună de zile, după care i s-a dat drumul. Între anii 1920-1923 a fost pilot în cadrul Grupului 1 Aeronautic. Prin Înaltul Decret Regal nr. 5 634 din 24 octombrie 1923 a fost înaintat la gradul de căpitan. A fost transferat la 1 octombrie 1924 la Comandamentul Școlii de Aeronautică. În perioada 1 martie - 1 septembrie 1925 a executat un stagi de pregătire în aviația cehoslovacă, fiind apreciat pentru tehnica pilotajului, pe care o stapânea la perfecție.

La 22 octombrie 1926 părăsește aviația, la cerere, fiind transferat prin Ordinul ministrului de Război nr. 37368/1926 la Centrul de

Lt. Vasile Niculescu

Recrutare din Rădăuți. Este mutat apoi la 1 octombrie 1930 la Regimentul 96 infanterie. La 31 octombrie 1937 a trecut în rezervă cu gradul de căpitan, ca urmare a demisiei sale din armată.

După ce a părăsit haina militară, Vasile Niculescu a trăit până aproape de 90 ani, practicând meseria de ceasornicar. Într-o scrisoare din 1 noiembrie 1967 dr. Ionel Pop - membru al Consiliului Național Român Central - îi scria pilotului Vasile Niculescu: „...Sunt cu sufletul înălțat de amintirea glorioaselor zile din iarna anului 1918 și nu-mi lipsesc câteva lacrimi din ochii obosiți. Da, mult stimate domnule locotenent aviator, sunt același Ionel Pop, care, la 23 noiembrie 1918, a alergat într-un suflet să vă primească și să vă îmbrățișeze pe Câmpia Libertății de la Blaj, unde ați aterizat. Nu se uită marile fapte ale unui zburător-erou. Îl uită numai politicienii, cei care au luptat pentru România Mare nu pot să facă așa ceva. Iar dumneavoastră ați contribuit din plin la Marea Unire. Și asta nu se uită!”

Maiorul (r) aviator Vasile Niculescu s-a stins din viață la 24 aprilie 1981, într-un trist anonim.

■ dr. Valeriu AVRAM (memoria.ro)

